

За інтенсивності інвазії *O. cynotis* $17,8 \pm 0,73$ екземплярів живих кліщів у досліджуваному мазку в собак відмічали подібні симптоми, але більш виражені. Так, свербіж та болючість у ділянці вух спостерігали у 100 % тварин, механічні ушкодження – у 90 %, ексудацію з вушної раковини, наявність темно-коричневого нальоту та почервоніння шкіри внутрішнього боку – у 100 %, постійну занепокоєність та підвищену збудливість поведінки – у 80 %. У цьому випадку однобічне ураження зареєстровано лише у 40 % собак і двобічне – у 60 %.

Таким чином, із підвищенням інтенсивності інвазії *O. cynotis*, зростає ступінь ураження організму хворих собак. Отже, вираженість змін клінічних показників організму собак прямо пропорційно залежить від інтенсивності інвазії збудників отодектозу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Antipov A.A., Bakhur T.I., Feshchenko D.V., Poberezhets S.P. Clinical and hematological indices of cats with otodectasis. Науковий вісник ветеринарної медицини. 2017. № 1. С. 96–99.
2. Побережець С.П., Бахур Т.І., Згозінська О.А. Вплив різних способів лікування котів, хворих на отодектоз, на клінічний стан та гематологічні показники. Проблеми заразної та незаразної патології тварин: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-річчю кафедри паразитології, ветеринарно-санітарної експертизи та зоогігієни (2–4 листопада 2016 р.). Житомир: ЖНАЕУ, 2016. С. 59–65.
3. Дубовая О.А., Дубовой А.А. Акароэнтормозы собак и кошек и их эпизоотические особенности в г. Житомире, Украина. Ученые записки учреждения образования "Витебская ордена "Знак Почета" государственная академия ветеринарной медицины". 2018. Т. 54, вып. 2. С. 19–22.

УДК 619:616.95.429.1:636.7

СВИНАРИК Г.О., магістрантка

Науковий керівник – **СОЛОВЬОВА Л.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ СОБАК ЗА ДЕМОДЕКОЗУ

Клінічно демодекоз проявлявся ураженням різних ділянок шкіри, у вигляді генералізованих чи локальних дерматитів, схудненням, іноді загибеллю тварини. Бровермектин та ектосан виявилися ефективними лікарськими засобами за демодекозу собак і призвели до одужання тварин.

Ключові слова: демодекоз, діагностика, собаки, кліщі, протипаразитарні препарати, бровермектин, ектосан.

Демодекоз (demodecosis, залозниця) – паразитарне захворювання собак, яке перебігає хронічно та спричинюється кліщами *Demodex canis*. Аналіз літературних даних свідчить, що демодекоз собак реєструється у багатьох країнах світу. Ветеринарні фахівці приділяють найбільшу увагу саме шкірній формі демодекозу собак, оскільки вона набула значного поширення і може бути дуже небезпечною для здоров'я тварин, особливо при запущених випадках, що

призводять до генералізації процесу та, за відсутності лікування, летального результату. У роботах, присвячених діагностиці демодекозної інвазії висвітлюються питання щодо поширення захворювання, окремо розглядаються питання схильності до демодекозу залежно від віку, сезону, породи, статі, тощо. Значну увагу вчені приділяють особливостям клінічного перебігу демодекозу та іншим складовим комплексної діагностики [1].

Більшість фахівців єдині в думці, що зажиттєвий діагноз на демодекоз потрібно ставити комплексно, враховуючи епізоотологічні дані, клінічні ознаки лабораторні дослідження на наявність кліщів (здебільшого імаго) [2].

З метою вивчення особливостей сучасної діагностики демодекозної інвазії собак проводили аналіз літературних даних з цього питання, застосовували методи лабораторної мікроскопічної діагностики для дослідження епізоотичної ситуації щодо демодекозу собак у місті Біла Церква. Були обстежені як домашні собаки, так і безпритульні тварини, які надходили до ФОП «Цикало І.І.» м. Біла Церква.

Для цього проводили лабораторні дослідження акароскопічного матеріалу від собак різних порід та віку. Собак з генералізованою формою демодекозу досліджували шляхом відбору зіскрібків шкіри та за допомогою мортального методу з використанням 50 % розчину гліцерину та 10 % розчину гідроокису натрію (NaOH), відбирали копроскопічний матеріал, що досліджували флотаційним методом Фюллеборна.

У результаті проведення акароскопічних досліджень зіскрібків від 10 собак зі шкірною генералізованою формою виявлені кліщі виду *Demodex canis*.

Слід зазначити, що були зареєстровані як окремі цілі добре помітні яйця, личинки, німфи, імаго, так і фрагменти тіл кліщів у різних комбінаціях: від поодиноких екземплярів до скупчення восьми і більше особин.

За результатами проведених нами копроскопічних досліджень матеріалу від тварин з генералізованою шкірною формою демодекозу доведено можливість кишкової локалізації демодексів. При цьому були виявлені переважно імагінальні форми збудників.

Деякі дослідники вважають, що у високорезистентних тварин демодекозний кліщ може бути присутнім в організмі протягом усього життя, не спричиняючи розвитку захворювання. Інколи демодексів розглядають навіть як коменсалів (звичних мешканців) волосяних фолікулів шкіри. Тому, для підтвердження діагнозу, бажано виводити акарограму (підрахунок яєць, личинок, німф, імаго), оскільки випадковий кліщ може бути виявлений у зіскрібках від здорових собак [3].

Складність хіміотерапії за демодекозу полягає в утрудненій доставці діючої речовини до місця локалізації кліщів (в колонію) для повного їх знищення. Акарициди системної дії (макроциклічні лактони, деякі піретроїди та ін.) спричиняють загибель імаго, однак на преімагінальні стадії, що знаходяться в пасивному стані, вони не діють. Якщо лікування припиняється, личинки і німфи переходять в активний стан, при цьому дейтонімфи линяють і перетворюються в імаго. Останні розмножуються і чисельність кліщів швидко відновлюється [1, 2].

З метою визначення терапевтичної ефективності застосованих препаратів за демодекозу собак була сформована дослідна група безпорідних собак віком від 5-ти до 7-ми місяців і контрольна (по 5 голів у кожній). Вони виявилися спонтанно ураженими демодексами з інтенсивністю інвазії від $2,0 \pm 0,44$ до

2,6±0,24 екземплярів кліщів на 2 см² поверхні тіла тварини та лускатою формою перебігу інвазії.

З лікувальною метою хворим собакам застосовували наступні препарати:

1. Бровермектин (НВФ «Бровафарма», Україна) – 22-, 23-дигідроавермектин В1, що є 1 % розчином івермектину в спеціальному розчиннику. Належить до антибіотиків групи макролідів. Собакам застосовували лікувальний засіб підшкірно в дозі 0,2 см²/10 кг маси тіла.

2. Ектосан (НВФ «Бровафарма», Україна) – масляниста прозора рідина. Містить комбінацію двох діючих основ: альфаметрину (альфациперметрин) і піпероніл-бутоксиду. Препарат застосовували зовнішньо шляхом нанесення на уражені ділянки шкіри розчину (1:750) дворазово з інтервалом 10 діб [4].

Собакам контрольної групи препаратів не задавали. Кожен день слідкували за клінічним станом собак. Препарати продовжували задавати до повного одужання тварин (відновлення волосяного покриву в місцях ураження, зникнення лусочок та почервоніння шкіри). Ефективність лікування визначали через 10, 20 та 30 діб після застосування препаратів за акарологічними дослідженнями [5].

Отже, діагностика демодекозу має здійснюватися із обов'язковим лабораторним дослідженням зіскрібків шкіри.

В окремих випадках кліщі роду *Demodex* мають кишкову локалізацію та були виявлені копроскопічними методами.

Препарати вітчизняного виробництва бровермектин та ектосан є ефективними лікарськими засобами при лікуванні собак, хворих на демодекоз.

Одночасне застосування інвазованим демодексами собакам бровермектину та ектосану сприяє швидкому одужанню тварин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Белова С. Демодекоз у собак. VetPharma, 2011. № 5. С. 28–33.
2. Rejas López J., Díez Reyero R., Díez Baños N. First report of canine demodicosis by short-bodied *Demodex* Mite (Acari: Demodecidae) in Spain. Rev. Ibero-Latinoam. Parasitol. 2011. Vol. 70. № 2. P. 219–224.
3. Головка А. Н. Заболеваемость демодекозом собак разных пород / А.Н. Головка и др. 3б. «Проблеми ветеринар. Обслугов. дрібних домашніх тварин». Київ, 1997. 90 с.
4. Розовенко М.В. Комплексный метод лечения демодекоза собак. Актуал. вопросы инфек. и инваз. болезней животных. Москва, 1993. С. 43–44.
5. Muller R.S., Muller S.V. Bettenay A proposed new therapeutic protocol for the treatment of canine mange ivermectin. J. Am. Anim. Hosp. Assoc., 1999. Vol. 35, № 1. P. 77–80.
6. Соловьёва Л.Н. Клиническая картина демодекоза собак: матер. междунар. науч.-практ. конф. «Современные проблемы ветеринарной патологии в агропромышленном комплексе», посв. 95-летию РУП «Институт экспериментальной ветеринарии им. С.Н. Вышелесского». г. Минск, 16–17 ноября 2017 г. С. 104–108.